

Бехта І. А.,доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

Ковалевська Т. І.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

СТИЛІСТИЧНИЙ СВІТ ЗВУКА ТА ЗНАКА В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТОПРОСТОРІ: ГРАФО-ФОНЕМІКА І ПАРАГРАФЕМІКА У ВИРАЗНЕННЯ

Анотація. У статті висвітлено основні графо-фонемні та параграфемні засоби стилістичного вираження сучасного англійськомовного художнього текстопростору, збільшення кількості та розширення функційного спектра яких зумовлено творчими пошуками сучасних англійськомовних авторів нових способів трансляції творчих задумів та інформації через художній прозовий текст, а також внутрішніми тенденціями, що діють усередині мовної системи, покликаними скоротити текстовий простір, когерентно зберігаючи водночас його інформаційне поле. Для досягнення художньо-естетичної інтенції автор-письменник творчо інкорпорує в художній текст додаткові семіотичні знаки та засоби, які згруповані в категорії графо-фонемних і параграфемних маркерів стилістичного вираження художнього тексту. Їх ефективне поєднання з вербальними засобами стилістичного оформлення авторських задумів забезпечує достеменно інтерпретацію англійськомовного художнього тексту сьогодення.

Інструментарний діапазон графо-фонемних засобів узагальнено в цій розвідці так: алітерація, асонанс, ономапоєя, евфонія, графон, графо-фонемні засоби виокремлення слова або словосполучення та графо-фонемні засоби виокремлення речення або його частини.

Пунктуацію представлено у статті як систему графічних неалфавітних знаків, ужитих у художньому прозовому тексті для декламаційно-психологічного членування та трансляції його особливостей, які неможливо передати морфологічними засобами або порядком слів.

Параграфемні засоби стилістичного вираження брунькуються у статті в когорті пунктуації, сегментації художнього тексту та його просторово-площинної локалізації, а також немовні знаки, достотно включені до текстового полотна.

Графо-фонемні та параграфемні засоби посідають чільне місце в системі засобів стилістичного вираження, бо механізм їхньої дієвості ґрунтується на кореляції нормативного та девіантного планів вираження, що дає підстави віднести їх до групи експресивних засобів, стилістичне значення яких конструюється шляхом асоціацій.

Ключові слова: художній прозовий текст, текстопростір, графо-фонеміка, параграфеміка, пунктуація, стилістичне вираження, мультимодальність.

Постановка проблеми. Тенденції останніх десятиліть свідчать про прагнення сучасної мовної особистості до скорочення

текстового простору за рівночасного збереження інформаційного поля. Скорочення текстового простору досягається шляхом включення в текст додаткових семіотичних знаків і засобів графо-фонемного та параграфемного стибу (Е. Анисимова, 1992 р.; І. Бехта, 1991, 2004, 2013 рр.; Н. Влох, 2010 р.; С. Іваненко, 2001 р.; І. Клюканов, 1983 р.; Т. Ковалевська, 2012, 2013 рр.; С. Стройков, 2016, 2017 рр.; J. Bamford, 2013 р.; W. Bowcher, 2013 р.; S. Cavalieri, 2013 р.; G. Diani, 2013 р.; K. Elam, 1990 р.; J. Luke, 2003 р.; N. Lukeman, 2013 р.; S. Mealing, 2003 р.; T. Royses, 2013 р.). Ефективне застосування вербальних та невербальних засобів забезпечує адекватну інтерпретацію художнього прозового тексту сьогодення: традиційного, жанрово-гібридного (дифузний), мультимодального. Під впливом усного аналога письмовий художній текст стає одиницею нелінійного сприйняття та розуміння інформації. Друкований (електронний) художній прозовий текст стає панівним у комунікативній діяльності адресанта й адресата на початку XXI ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний англійськомовний художній текстопростір (під яким, у проєкції реляційної концепції простору Аристотеля – Ляйбніца, розуміємо форми існування текстових об'єктів, арену їхнього співіснування) позначений збільшенням невербальних елементів та розширенням їхніх функцій в організації інформаційного континууму цього типу тексту, що характеризує творчі пошуки письменниками нових ефективних засобів вирішення комунікативно-прагматичних та художньо-естетичних завдань, відбитих в авторській практиці (І. Бехта, 1991, 2004, 2013 рр.; Н. Влох, 2010 р.; С. Іваненко, 2001 р.; І. Клюканов, 1983 р.; Т. Ковалевська, 2012, 2013 рр.; С. Стройков, 2016, 2017 рр.; J. Bamford, 2013 р.; W. Bowcher, 2013 р.; S. Cavalieri, 2013 р.; G. Diani, 2013 р.; J. Luke, 2003 р.; N. Lukeman, 2013 р.; S. Mealing, 2003 р.). Отже, поняття *графічна норма*, яке тлумачимо як стандарт, або взірць історично сформованої практики візуальної репрезентації певного типу тексту, переосмислюємо стосовно сучасних англійськомовних художніх прозових текстів [2, с. 49].

Мета статті – графо-фонемне, параграфемне та пунктуаційне представлення інструментів стилістичного вираження звука і знака в англійськомовному художньому текстопросторі.

Виклад основного матеріалу. Графо-фонемні засоби стилістичного ранжування сучасного англійськомовного художнього прозового текстопростору визначаємо як потужний корпус засобів висунення або увиразнення елемента з текстового потоку та повідомлення читачеві того, що під час усної комунікації передається інтонаційними засобами (наголос, мелодика, тембр, темп, паузи). Словом, вони виступають маркерами інтонації в письмовому художньому прозовому тексті. До інструментарію графо-фонемних засобів відносимо: алітерацію, асонанс, оноματοпею, евфонію, графон або графо-фонемні засоби виокремлення слова або словосполучення та графо-фонемні засоби виокремлення речення або його частини [4; 5; 7; 12]. Пунктуація є системою графічних неалфавітних знаків, ужитих у письмовому мовленні з метою вказівки на його декламаційно-психологічне членування, а також для передачі таких особливостей його читання, які не можуть бути виражені морфологічними засобами чи порядком слів [3; 13; 14; 15]. Художній прозовий текст, який сформований із кодів різних знакових систем, є паралінгвістично активний, креолізований, полікодовий, мультимодальний, семіотично ускладнений [1; 3; 10; 17]. Тексти такого типу відзначаються авторським використанням параграфемних засобів стилістичного ранжування. Самі ж параграфемні засоби увиразнення поєднують пунктуацію, сегментацію художнього прозового тексту, його просторове розташування та будь-які немовні знаки, включені в його структуру [6; 8; 9; 11; 16]. Схематично зобразимо це на рис. 1.

Графо-фонемні і параграфемні засоби увиразнення – ефективні й економічні засоби надання інформації про походження мовця, його соціальний статус, освіту, фізичний та емоційний стани, затинання чи акцент, як-от: “Some people, – Hortense asserted with a snort, – have done such ahoi’ hear of sinning, it late fordem to be making eyes at Jehovah. It take effort to be close to Jehovah. It take devotion and dedication. Blessed are the pure in heart for they alone shall see God. Matthew 5:8. Isn’t dat right, Darcus?” [5, с. 30]. Вони здатні передати атмосферу автентичного спілкування та неформальність текстового комунікативного акту. Проте графічні зміни відбивають незвичність вимови й передають інтенсивність наголосу, гучність та тривалість висловлення в художньому прозовому тексті. До таких графічних засобів позиціонування без фіксації порушень у написанні відносимо вживання курсиву, великої літери, дефіса, повторення складів [15, с. 97].

У системі образотворчих засобів стилістичного увиразнення графо-фонемні та параграфемні засоби посідають правомочне місце, адже їхній механізм ґрунтується на опозиції різних типів значень і кореляції різних планів вираження: *нормативне написання ↔ девіантне написання*. Причому зміна плану вираження не обов’язково передбачає зміни змісту висловлення, а лише надає додаткову інформацію про мовця або ж створює певні конотації. Їх можна віднести до групи експресивних засобів, стилістичне значення яких конструюється шляхом асоціацій, що дає підстави розглядати графо-фонеміку та параграфеміку як потужні засоби візуальної репрезентації інформації та творення образності.

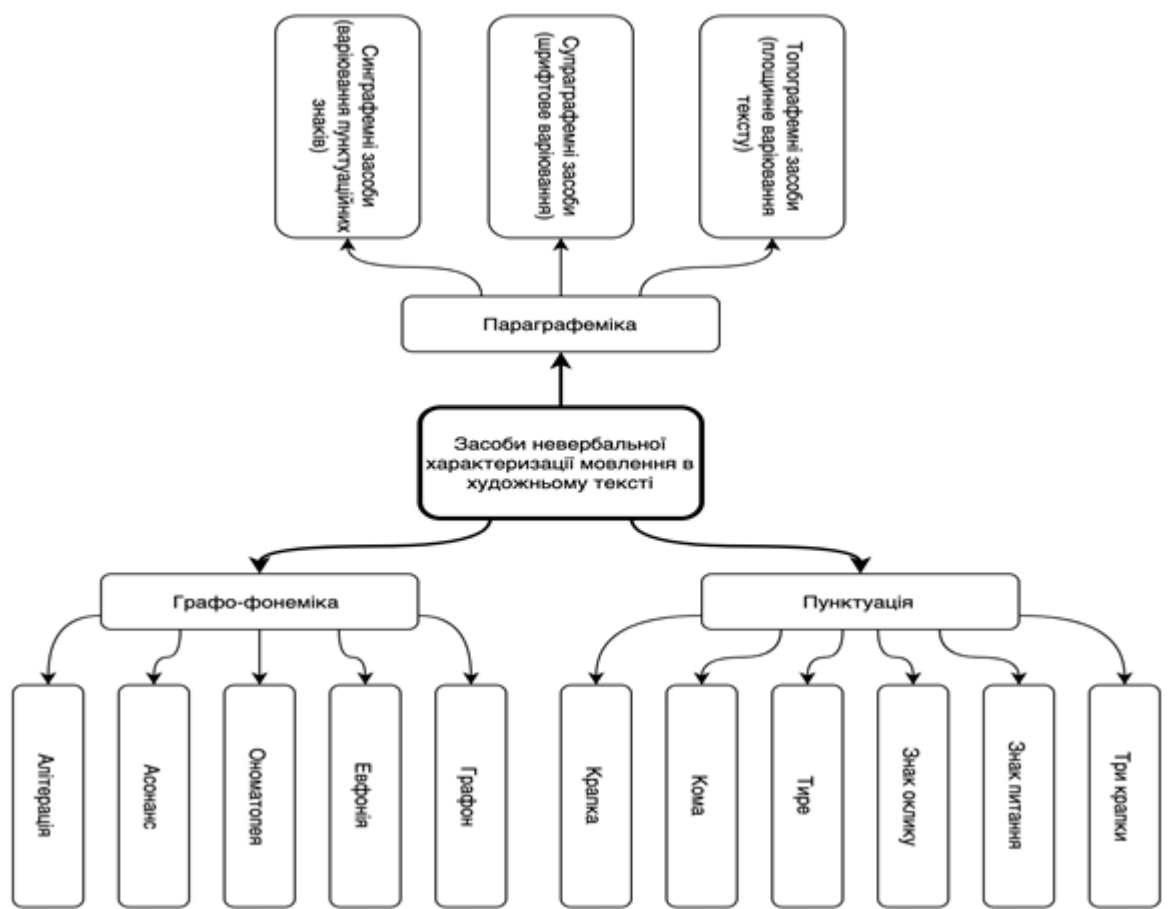

Рис. 1. Невербальна характеристика мовлення в художньому тексті

Графон є ефективним засобом передачі та фіксації змін мовлення на письмі. В усній комунікації легко помітити збентеження, розгублення або хвилювання співрозмовника: кількість пауз та їхня тривалість збільшаться, мовлення буде переривчастим, дискретним. Мовець може затинатися та довго підбирати потрібні слова. У письмовому художньому тексті досягти подібного ефекту можна використанням графонів. На тлі графічно стандартного й орфографічно нормативного художнього прозового тексту незвичне контекстно вмотивоване стилістичне написання (шрифтове виділення, розрядка, введення в текст знаків інших семіотичних систем, капіталізація, інші графіко-фонетичні альтерації) та фігурне розташування художнього прозового тексту набувають прагматичного навантаження (експресивне, емотивне, емоційно-оцінне).

Графон зазвичай є засобом нерозривного поєднання, конденсації декількох текстових смислів у межах одного мовного знака (слова), що, у свою чергу, має тісний смисловий зв'язок із ширшим контекстом (фрагментом художнього тексту або всім текстом). Ця особливість найбільш яскраво виявляється у графонах, що утворюються на основі оказіонального словотворення. Наприклад:

"Promise me you'll always love each other", – she'd say, as she drew her children to her. "Promise", – Estha and Rahel would say. Not finding words with which to tell her that for them there was no Each, no Other. Twin millstones and their mother. Numb millstones. What they had done would return to empty them. But that would be Later.

Lay Ter. A deep-sounding bell in a mossy well. Shivery and furred like moth's feet [4, с. 225].

At Dinah's school all the girls are UP because they're English-speaking. Everyone at school knows the English are Best, even though lots of the girls have surnames like Van Jaarsveld, du Plessis, Tonetti, da Souza, Levy, Engelbrecht, Herschel and de Bondt. Everyone in the melting pot has read those books about the little English princesses, Lilibet and Margaret Rose. Everyone knows that Crawfie is the royal nanny. Everyone, even Dinah, has had a bash at joining the Brownies and learning to gabble the oath:

*I promise to do my best to do my duty
to god and the king
to help other people everyday
especially those at home* [6, с. 75].

Структурна типологія графонів, відкрита для подальшого доповнення (що може стати об'єктом іншої наукової розвідки), містить такі варіанти: а) включення до графічного складу слова літер іншого алфавіту; б) морфемне членування слова за допомогою дефісу (дефісація); в) написання слова великими замість малих літер або навпаки; г) факультативні лапки для виділення слова або його частини; ґ) графічне виділення стилістично виправданого відхилення від орфографічної норми написання слова; д) створення за допомогою графона нового лексичного оказіоналізму: графічне виділення морфеми (часто кореневої) або буквсполучення, що приводить до переосмислення цього слова або приращення смислу; е) введення у графічну структуру слова знаків інших семіотичних систем (цифри, типографічні знаки, символи, малюнки); є) виділення значущого елемента слова через друковані ефекти: шрифту, кольору, застосування курсиву, напівжирного шрифту, підкреслювання тощо [5, с. 96].

Окрім вираження ритміко-мелодійної будови мовлення в художньому прозовому тексті, пунктуація відіграє важливу

роль у відображенні ставлення письменника до викладених у тексті міркувань текстових антропоморфів, що перебувають на різних наративних і сюжетних рівнях. Це також передача імпліцитної текстової й позатекстової інформації, індукції бажаної емоційної реакції в читача. До речі, емоційні паузи маркують комами, тире, крапками. Вибір графічного інструменту значно залежить від особистих уподобань та звичок письменника і його комунікативно-прагматичних потреб. Отже, стилістична виразність різних пунктуаційних знаків неоднакова [4, с. 25]. Зрештою, увесь спектр стилістичних можливостей пунктуаційних знаків ще недостатньо досліджений, тому розглянемо найтиповіші. На особливу увагу заслуговують знаки оклику та питання. Насиченість тексту зазначеними знаками сама собою свідчить про його емоційність. Знак оклику в реченні, що не є окличним, може виражати обурення, подив або іронію. Подеколи спостерігаємо подвосення цих знаків або їх поєднання, що свідчить про навмисну інтенсифікацію експресії. Наприклад: *Sunday! But why had he chosen to turn off at the grassy drove way? Why hadn't he driven the half a mile or so further up to the more usual way in, easier for his car, the paved (though broken) lane that led straight up the hill to the new barn and then directly down to the cottage? Was it drunkenness? Was it his wish to bang about the drove way? Or was it his fear of the narrow road winding on a ledge above the sharp drop down to the river, with two or three blind corners? It was probably in his own mind his Sunday drive, the climax of the extended pub hour. The pleasures of beer on a Sunday! They were like the pleasures of work in his garden as a free man* [3, с. 33].

Тире в художньому прозовому тексті позначає розмаїття за тривалістю та функціями паузи, готує читача до чогось неочікуваного. Тире наділене майже необмеженим потенціалом нюансування, стилістичного колоризування мовлення, які з ентузіазмом експлуатують у художніх прозових текстах, як-от: *She is beating Melanie about the head with the metal edged ruler in time to her own rhythmic ranting. "How-many-times-have-you-been-told-not-to-run-in-school?"* [6, с. 68].

Тире та багатокрапка стилістично увиразнюють емоційні паузи (паузи хезитації), психологічний стан акцентує персонажів (нерішучість, знервованість, збентеження, невпевненість). Тире й багатокрапка імплікують затягнуту паузу перед важливим текстовим елементом для привернення до нього уваги. Багатокрапку використовують здебільшого як стилістичний розділовий знак, щоби створити ефект перервності, змінності картин, ситуації. Наприклад: *The doctor lifted Mo's hand and felt for a pulse. Then he leant in towards him. He raised one of Mo's eyelids. Then another. He stepped back and nodded. To himself, and then to Calhoon. "MOHAMMED!" he shouted at the top of his voice and Mo shot up out of the bed.*

"What <...> what <...>!" Mo yelled. "What's burning?"

"You were", said Tarantino, "but we put you out" [1, с. 201].

Крапка як пунктуаційний знак маркує кінець розповідного речення для вираження закінченої думки, як-от: *Rapid. Eye. Movement. Sometimes she'd be walking through school in a bikini with the lamp-post enigma written in chalk over her brown bulges, over her various ledges (shelf space for books, cups of tea, baskets or, more to the point, children, bags of fruit, buckets of water), ledges genetically designed with another country in mind, another climate. Other times, the sponsored slim dream: knocking on door after door, butt-naked with a clipboard, drenched in sunlight,*

trying to encourage old men to pinch-an-inch and pledge-a-pound. Worst times? Tearing off loose, white-flecked flesh and packing it into those old curvaceous Coke bottles; she is carrying them to the comer shop, passing them over a counter; and Millat is the bindi-wearing, V-necked comer shopkeeper, he is adding them up, grudgingly opening the till with blood-stained paws, handing over the cash. *A little Caribbean flesh for a little English change* [5, с. 276]. У наведеному фрагменті спостерігаємо, як цей знак зачаровує описами динамічної зміни подій: членуючи текст на короткі речення, формуєчи враження єдності та динаміки цілого [5, с. 95].

Кома є знаком паузи та має значний стилістичний потенціал. У художньому прозовому тексті кому використовують як засіб підкресленого членування речення, виокремлення його частин, графічного позначення парцеляції, творення динаміки оповіді, ефекту «стаккато», як-от: *Uh-oh, here comes Trouble*.

Rhiannon, disguised as a schoolgirl, comes in, slams down a tapestry bag of books, slides on to the red banquette opposite Gus, scatters raindrops from her hair and picks up the head [2, с. 84].

Двокрапку вживають як сигнал напруження, що вказує на різноманітні доповнення (пряме мовлення, перелік, пояснення, узагальнення), виділення важливого елемента висловлення, посилення очікування. Двокрапка дає читачеві настанову сфокусувати увагу та передбачає подальшу деталізацію інформації повідомлення. Наприклад: *Crane: a symbol of longevity, a bird with slender legs extended, black-tipped wings dipping, long bill pointing south, a metal giraffe rearing into the sky over a building site. Hart Crane. Walter Crane. Dr. Frasier Crane. Slow loris, whooping crane. She's never heard of Lyris Crane* [2, с. 102].

Нині у формуванні художнього текстопростору очевидною почасти є відсутність знаків пунктуації. Це стало вельми популярним на часі засобом графічного оформлення художнього прозового тексту, який називають «фірмовим знаком» автора чи літературної течії [6, с. 84]. Численним є використання знаків пунктуації як самостійних сигналів оцінного змісту, що заміщують цілі комунікативні блоки. У такому разі вони слугують знаками мовної економії.

Варто зазначити тенденцію сучасних авторів до вільної інтерпретації та використання пунктуаційних норм англійської мови в художньому дискурсі, що лише збільшує інтерес дослідників до пунктуації сучасного художнього тексту. Характерним для сучасних художніх прозових нетрадиційних, а жанрово-гібридних (дифузних), мультимодальних текстів є зміщення акцентів у функційній ієрархії пунктуації: вторинна функція позначення емоцій та збільшення переконливості семіотики виходить на перший план щодо історично первинної синтаксичної функції графічних знаків [3, с. 83].

Пунктуаційні знаки із часом змінюють функції, відбувається перегрупування в системі знаків: той самий знак може знезацька входити рівночасно до різних груп знаків. У межах системи пунктуаційних знаків відбувається своєрідна міграція знаків залежно від комунікативних потреб автора-письменника. Знаки пунктуації, членуючи текстові блоки на складники, імплікують емоційний стан, підтекст, ритміку мовлення [13, с. 100]. Омонімія графічних знаків є очевидною з огляду на однакову представленість вихідних та похідних форм, з одного боку, та первинних і вторинних функцій, з іншого, як-от:

How sweet she is in her concern for what he should wear.

A Yeats poem comes to mind. "Shy one, shy one, / Shy one of my heart / She moves in the firelight / Pensively apart. / She carries in the dishes, / And lays them in a row. / To an isle in the water / With her would I go. / She carries in the candles, and lights the curtained room, / Shy in the doorway / and shy in the gloom; / And shy as a rabbit, / Helpful and shy. / To an isle in the water / With her would I fly" [2, с. 127].

Сучасні стилістичні розвідки оперують поняттям *параграфемні засоби стилістики*, що поєднують пунктуацію, сегментацію тексту, його просторове розташування та будь-які немовні знаки, включені у структуру тексту (малюнки, емотикони, ідіограми) [16, с. 47]. Наприклад: *There was a lamp-post, equidistant from the Jones house and Glenard Oak Comprehensive, that had begun to appear in Irie's dreams. Not the lamp-post exactly, but a small, handmade advert which was sellotaped round its girth at eye level. It said:*

LOSE WEIGHT TO EARN MONEY 0815556752

[5, с. 276].

Параграфемні засоби функціонують у художньому прозовому тексті, достеменною ознакою якого порівняно з усною комунікацією є перетворення ланцюжка спілкування, що розгортається в часі, на ланцюжок, що розгортається у просторі [11, с. 189]. Такий перестворений графічний простір включає одиниці трьох рівнів: рівень слова, рівень речення та рівень тексту [14, с. 45].

Усна комунікація різнопланова та багатовимірна, що виявляється в численних уточненнях, перепитуваннях, репліках, коментарях [12, с. 172]: *"Why?" – snapped Clara, rocking petulantly on her plat form heels. "You goin" someplace?"*

"You and me both", – murmured Ryan. "The right place, "opefully"."

"No".

"Please, Claz".

"No".

"Please. Simportant. Life or death".

"Man <...> all right. But me nah wearin'd at ting, – she passed back the helmet and got astride the scooter – "not mussin" up me hair" [5, с. 42].

Письмове мовлення використовує для передачі цієї різноплановості та багатомірності в художньому прозовому тексті незвичну семіотичну систему засобів, яка значною мірою сприяє формуванню й упорядкуванню графіко-звукової послідовності мовних знаків в особливим чином організований план вираження художнього тексту [6, с. 98]. Очевидне виокремлення трьох груп параграфемних засобів залежно від механізмів їхнього творення:

1. *Синграфемні засоби* (варіювання пунктуаційних знаків): *"Chacko, on his way to see Comrade K. N. M. Pillai, drifted past the bedroom window like an anxious, stealthy whale intending to peep in to see whether his wife (Ex-wife, Chacko!) and daughter were awake and needed anything. At the last minute his courage failed him and he floated fady by without looking in.*

Sophie Mol (A wake, A live, A lert) saw him go" [4, с. 265].

2. *Супраграфемні засоби* (шрифтове варіювання): *"Worst times? Tearing off loose, white-flecked flesh and packing it into those old curvaceous Coke bottles; she is carrying them to the comer shop, passing them over a counter; and Millat is the bindi-wearing, V-necked comer shopkeeper, he is adding them up, grudgingly opening the till with blood-stained paws, handing*

over the cash. A little Caribbean flesh for a little English change” [5, с. 276].

3. *Топографемні засоби* (площинне варіювання тексту) [6, с. 62]: “She had made them practise an English car song for the way back. They had to form the words properly, and be particularly careful about their pronunciation. Prer NUN sea ayshun.

Rej-Oice in the Lo-OrdOr-Orlways And
again I say rej-Oice,
RejOice,
RejOice,
And again I say rej-Oice” [4, с. 260].

Натепер визначено найсуттєвіші функції параграфемних засобів стилістики в художньому тексті, як-от: інтегративна (функція поєднання); актуалізації (функція виділення); делімітативна (функція розділення) [9, с. 63]. Параграфемні одиниці розглядаються як засоби розмежування й актуалізації смислу, що слугують для привернення уваги читача [8, с. 8]. У межах параграфеміки послуговуються терміном *метаграфеміка*, що позначає узуальне вживання графічних засобів. До складу метаграфемних знаків входять невербальні засоби, які беруть участь в організації тексту лише разом із вербальними засобами: *Hooded in her own hair, Ammu leaned against her self in the bathroom mirror and tried to weep.*

For herself.
For the God of Small Things.

For the sugar-dusted twin midwives of her dream [4, с. 224].

Серед метаграфемних засобів також розрізняють *синграфемні*, або механізми художньо-стилістичного варіювання пунктуаційних знаків; *супраграфемні*, або механізми шрифтового виділення; *топографемні*, або засоби графічного просторового ранжування художнього прозового тексту [9, с. 63]. Отже, параграфемні засоби посідають особливе місце в системі текстотвірних елементів англійськомовного постмодерністського художнього прозового тексту, стаючи джерелом творення позамовного контексту [6, с. 62]. Оскільки сприйняття тексту відбувається через зоровий канал, графічне оформлення є важливою умовою його адекватного сприйняття та розуміння [7, с. 97]. У художньому прозовому тексті періоду постмодерну параграфемні засоби, з одного боку, постають маркерами інтонації, з іншого – засобами спрощення його візуального сприйняття. Скорочення художнього текстопростору досягається через включення в текстове полотно додаткового семіотичного інструментарію для організації, формування смислу та художньо-естетичного впливу на читача. Адже він почасти містить більше інформації, аніж вербальні засоби, використані в тексті [2, с. 47].

Висновки. Поява семіотично ускладнених, жанрово-гібридних, мультимодальних художніх прозових текстів є природною для доби постмодерну, бо вони відбивають його амбівалентну сутність, сфокусовану довкола логізованого хаосу та зацікавленого в породженні значень, водночас ставлять їх у залежність від реакції читача. Теперішні семіотично ускладнені художні прозові тексти мають власні норми, що регулюють їхнє «зовнішнє» оформлення, серед яких **графічна норма** є складником більш комплексного поняття комунікативно-прагматичної норми. Вона (графічна норма), завдяки мовним моделям і способам організації звукового потоку в художньому прозовому тексті, спонукає до створення розмаїтих стилістично-експресивних акустичних ефектів у художньому текстопро-

сторі. Завдяки когорті описаних невербальних засобів пунктуаційного, графо-фонемного, параграфемного штибу з’являється фонетико-синтагматичний ланцюжок, який у комбінації зі стилістичними тропами, фігурами й прийомми інших рівнів формує стилістично увиразненні ефекти тексту.

Література:

1. Анисимова Е. Паралингвистика и текст (к проблеме креолизованных и гибридных текстов). *Вопросы языкознания*. 1992. № 1. С. 71.
2. Бехта І. Текст у дискурсно орієнтованих дослідженнях. *Слов’янський вісник* : збірник наукових праць. Серія «Філологічні науки». Рівне, 2004. Вип. 5. С. 43–51.
3. Бехта І. Авторське експериментаторство в англійській прозі ХХ ст. : монографія. Львів : ПАІС, 2013. 268 с.
4. Бехта І. Графічна візуалізація невластиво-прямої мови в англійській прозі малих форм. *Іноземна філологія*. Випуск 102. Львів, 1991. С. 23–27.
5. Бехта И., Ковалевская Т. Смыслообразующий потенциал графического оформления художественных текстов. *European Applied Sciences*. № 12. Stuttgart : ORT Publishing, 2013. С. 95–97.
6. Влох Н. Лінгвопрагматичні та параграфемні засоби англійського постмодерністського тексту (на матеріалі художніх творів ХХ–ХХІ ст.) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів : Нац. ун-т ім. Івана Франка, 2010. 268 с.
7. Іваненко С. Поліфонія тексту у синтагматичному плані як відображення її парадигматики. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2001. Випуск 6. С. 83–86.
8. Ключанов И. Структура и функции параграфемных элементов текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 1983. 17 с.
9. Ковалевська Т. Параграфемні засоби як маркери інтонації сучасного англійського художнього тексту. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2012. С. 61–64.
10. Стройков С. Семіотический анализ англоязычного электронного гипертекста. *Гипертекст как объект лингвистического исследования* : материалы V Международной научно-практической конференции. Самара : СГСПУ, 2017. С. 96–105.
11. Стройков С. Анализ элементов параграфемии англоязычного электронного гипертекста. *Вестник Челябинского государственного педагогического университета*. 2016. № 3. С. 187–192.
12. Bamford J., Cavalieri S., Diani G. Variation and Change in Spoken and Written Discourse: Perspectives from corpus linguistics. Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2013. 290 p.
13. Elam K. Expressive Typography: The Word as Image. New York : Van Nostrand Reinhold, 1990. 165 p.
14. Luke J. Writing the visible page: a multimodal approach to graphic devices in literary fiction. Queensland, 2013. 202 p.
15. Lukeman N. A Dash of Style: The Art and Mastery of Punctuation. New York : W.W. Norton & Company, 2007. 208 p.
16. Mealing S. Where Graphic Design Meets Paragraphemics. *Visual Language*. 2003. № 37. P. 43–58.
17. Royce T., Bowcher W. New Directions in the Analysis of Multimodal Discourse. London ; New York : Routledge, 2013. 416 p.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Bateman Colin. Mohammed Maguire. London : Harper Collins, 2001. 228 p.
2. Mackay Shena. Heligoland. London : Jonathan Cape, 2003. 199 p.
3. Naipaul V. The Enigma of Arrival. London : Penguin Books, 1987. 318 p.
4. Roy Arundhati. The God of Small Things. London : Flamingo, 1997. 340 p.
5. Smith Zadie. White Teeth. London : Penguin Books, 2001. 542 p.
6. Trapido Barbara. Frankie and Stankie. London : Bloomsbury, 2004. 307 p.

Bekhta I., Kovalevska T. Stylistic world of sound and significtion text space: grapho-phonemics and paragraphemics of foregrounding

Summary. The article highlights the major grapho-phonemic and paragraphemic means of foregrounding in modern English fiction texts, which are viewed in the article as multimodal, creolized, polycode and paralinguistically active, implying the shift in the modern text representation manner: from verbal to visual. This shift has largely been caused by the creative searches of modern English authors for new ways of transmitting their artistic ideas mirrored in the text presentation, as well as the internal tendencies within the language system designed to reduce text space while preserving the information span. This can be achieved via introducing additional semiotic signs and non-verbal means into the text. Such means are grouped accordingly into the categories of grapho-phonemic and paragraphemic means of stylistic foregrounding of the text. It is an effective combination of verbal and non-verbal means of stylistic expression which enables a holistic interpretation of the modern fictional text.

Instruments of grapho-phonemic means have been outlined in the current article in the following way: alliteration, assonance, onomatopoeia, euphony, graphon, grapho-phonemic means of words or phrases foregrounding and grapho-phonemic means of a sentence or its part foregrounding.

Punctuation is described in the article as a system of graphic non-alphabetic characters used in written discourse for the purpose of its recitation and psychological division and for transmitting its features impossible to be transmitted through morphological means or word order.

Paragraphemic means of foregrounding are seen in the article as combining punctuation, text segmentation and its spatial-plane arrangement, as well as non-verbal signs included in the text canvas.

Grapho-phonemic and paragraphemic means occupy a special place in the system of stylistic means of foregrounding since the mechanism of their action is based on the ratio of normative and deviant plan of expression, which gives grounds to attribute them to a group of expressive means whose stylistic value is constructed through associations.

Key words: text, fiction space, grapho-phonemics, paragraphemics, means of foregrounding, polycoding.